

Kistarrak

Makadiko ertxadon baten argitaldu daben ingitxu bat, emen nai dogu azaldu. Mekia dan? Lastef igafiko dozube. Ona emen ingitxuba:

"INAZIO SANTUARI

Bizir.
Es lotzatutia.
Onera saldutza.
Amen eriotza,
Eurak ezkatza,
Naidabe, euzkaltzia.
Erderia, galtzia,
España, iltzia,
Gu guerran zartzia.
Arana tartzia.
Eta jardatzutza.
Euzkaldun guzti
Guztik madarikatza,
Eta condensatza,
Tar tar tar."

Inazio,
Jari zaitzez beguria,
Gure Euzkalierrira,
Zerutik,
Euzkal leyalagaitik,
Guizarra ikusi,
Nolan gueran bizi,
Nairuz begorde,
Eleziaren alde,
Prest gaude,
Alfonso Carleson alde,
Nai bizirikan erre.
Iro bizkaitarrismo,
Mundu onetako,
Infernaro dago,
Agurturio Españaren borrego

bat be extautsogu aldatu. *Zetarako?* Aldatu ba-geban, batzuk uste ixango pelik egina zala. Bakotxari beria emoten, ikasiko dau euzkotafak. Ondafeta'n iegi losatuko bat, len "Comunismo, Nacionalismo, Judaísmo" eritxon idaztegi dala usle dogu.

menta jausten asi diran gixonak, bera duaz. Ezek eztazu lotutu. Baña euren utera jatsiklo garala, ute ba-dabe, eztakoz bide-onian. Ofein adufak ezkaus a Abertzalean aupa beste zijo baizuk ba-leukiez, lastef agertuko leukiez, baña euskarik ez anasunak eztakoen gixonak dagijenak, oneik egiten dabe. Inoz eztak etxira eldu, olako gauzak egifa. Baña Kisto'ren ixenian zapokeri ainek aberezan, eztabe kistafen ixenik meresi. Ondo dakigu edo alantxe dala ziniski dogu, Euzkadi'ko kistaf alderdiak eztabezelontza-artsku bijsukeri oneik. Hurren eresqizka aitzten dabe, zikinikeri loya ixurteko. Baña zer esango dogu ar "erdera, galtzia" abertzaliak gura dabela idazten daunari? "Euzkaltzia" fogak abertzaliok? Noragiro jausi dira euzko-semiak. Afotzen elia mañezena upaldirak. Abertzaliak ez, euzko-usafia dauskonak sua biaf leuke. Eskejera? Ez Espaňa bixi dadila ondo ta zoriontsu, baña Euzkadi be azkenetan dedila. Ori idazi daun gauzak, eztaki zer idazi daun. Olakoxe lozaria jausten dira, euren ixatieren sustafa galtzen dabena. Eztakoe eufurik elia ori idazten dabena, buru diranak baño.

LAUXAXETA.

Ofen asea edefak nola diran ori naiz altzaten, bafia alan ere ofelangorik ez da bafendik kejatzen. Bezi zerbaiten eske ari da ez du bakian lagatzen, eta gañera belafitako batzuek dizkat eskatzen.

Belafitako oyek aukera gero nobija gaszia, pena ematen zidan ayeri erosi gabe ustia. Prezio oyele literatura jafiko ditu guisijak, ogei peseita dirade nerik partikularik kostiak.

Ila betera esposatzeko berak esan ziranian, pentzatu nuen egongo zala txitx borondate onian. Begira jari naz dama ofi andik urengo egunian, Bitoria'ko lebitudin bat zedukan aldamenian.

Mundu onetan gitxi dirade orien antzeko pertzonak, ez zintista obe litzake olakuren esanak. Bijoiteez palto ibili afen minganak ditu itz onak, amaiak barria egin biar dauz au artzen dabent gixonak.

Lenago ore modu ontako kontuak pasau eidi, erantzutia onek merezi luke bere arpegia. Orlakuekin geyago ere laistek aspertuko dira, transpo oyek denporaz artu zuen nere despedida.

Orain daduken nobijo ofek makina entregatu ziran, lepaua aftyta etofi zaiztan zofozkilien antzian. Kalt kantoyan ofeink dago lanetik au etoritzan, sukaldet ota mai ziox dauen bixitzen dan etxian.

Papel onetan dauden bertsuak nai zituan galera, enperiu bila nola zebilen neronek nuen ikusi. Zu bezelako saltzera asko geyago zuen meresi, neurre andrago goi-efikua gustu badezu ikasi.

Berto oneik Arteaga'af Nikola 70 urte-dun Maharia'ko gixonari entzunak dira. Ta, berak diñoantez, mutil gasia zala ikasi ebazan.

MAÑARIKO.

Uafa.—Berto-zaf asko daukozuala, jesa? Bidaldu, ba. Geure elian dan gauzatzu bat be eta galdu bia. Gustiak balio dabe. Ufezko altzabulea dira olako ganorabak-keri askoren artian. Bidaldu, ba, bildu-barik.—Lauaxeta.

Barriola'tar I. M.
Gaixotegiko sendagilea urdal-gibela este GARIBAI, 20, 2°. — DONOSTIA.

Uribe'ren joosteoa
Alkondara eta enparauko gixon-janzkiak. Loyola-kalea 3° garren zen bakiyai DONOSTIA'N.

ERNANDORENA
ORTZLÁRI (DENTISTA)
PRIM-KALEAN, 31, 2°. — DONOSTIA.

Léase EUZKADI

IZKIRIMIRIJA

Umientzat

Andrea, zer gertatu zaizu soñico beltza izintzeko?

Gixona, senafa il zait.
EZ nekiyen ezer, be.
Orduna etzian Juan obiratza?
Jakin ba'muen ere ez nitzan juango.
Zergatik ori?

Bera, neurea oraindik Juan ez dalako.
Beti gomutzena naiz, jauna, beofek iga-zi eta urtean edestu zidan ipuña asto ba-tetzat.

Onenbeste "gutzau" zitzazun?
Bai, jauna arezkeru asto hat ikustean beofetzaz gomutzena naiz.

Ordaindu dizu zofa Jon'ek?
EZ, jauna.
Zer ezan dizu ba?
Bafaska eramateko.
Ta Zuk zer egin dezu orduna?
Zeuri ekafi.

Zertan daku antza zezenak ta zuaitzak?
Adafetan.

ANDALUZEN ARTEAN

Batek.—Nere aita dalako uzegiya makur-tuta sartzen da etxian.

Besteak.—Ori eza ezer nere anayen on-duan; au etxian Kabitu ezin dalako txain-dean zutik lo-egiten du izafak zenbatuaz.

Aragonés bat juan zan geltoki leyat-ira ta eskatu zuan:

Txartel bat nere astuentzat Zaragoza'ko.

Txarte zaltzaliak itandu zion.

Ja zuretzat?

Ni, bere gañian juango naiz.

Mutil koxkor batek.—Aita esne-ontzija batea zegoala afatoi bat jauzi da.

Aitak.—Aterako senduben noski. Ez jauna, katuba zartu det.

IXILIK.

TEMAS VASCOS

BIBLIOGRAFIA

"La vieja que pasó llorando". Un libro encantador, de Manuel de la Sota. Cuento de primavera, que punza nuestra sensibilidad. Es el mérito superior del artista. El escritor ha sabido concretar en un cuadro el argumento de una obra de tres actos. Pero ello no resta mérito alguno, antes al contrario, va en armonía con el gusto literario actual.

La sencillez eterna del arte rehuye de perfolios, para recostarse al lado de la desnudez, de la línea clara y precisa. En "La vieja que pasó llorando", ha sabido el innovador de nuestro teatro llegar al punto difícil de hermanar el arte con la naturalidad. Es lo supremo, pero que no se consigue sin otras largas y penosas comienzas con la pluma.

Manuel de la Sota, que estaría en su puesto con Flouquet Dermeé, Edmond Vaudier y Cocteau, no llegará nunca al paladar de los muchos, pero los selectos saben gustar en sus obras un sabor picante de renovación.

Al texto erdérico acompaña la bella traducción de don José de Altuna. Unos dibujos del exquisito y vigoroso artista Martínez Ortiz revisten la publicación, pulcro y cuidado. Juventud Vascos de Bilbao ha hecho un grato regalo a cuantos saben apreciar el libro, pero en particular en literario vasco.

"La vieja que pasó llorando", es la obra maestra de Manuel de la Sota. Difícilmente podrá superarse. Nuestro deseo sería que, en cada nueva producción, desminiera esta nuestra afirmación. Este cuadro primaveral estaría en cuadro, con gracia gentil, en una antología. Es obra de autoría, porque esta clase de libros son únicamente para los iniciados.

Una felicitación y un consejo, para que nuevos cuentos de primavera y otoño, y otoño, florescan en este nuestro jardín literario vasco, tan florío, raquítico y temblequeante hasta ahora.

Euzko-semiak aintzaldutene

ITURIAGA ALEGI-EGILIA

Ernani eñian sortu zen seme ospal's bat gorraldu nai degu. Jai bikañal egindo dira, euzko-gogoa pitxeteko, seme ori euzkotaf zintzoa izan zalaiko.

Ituñaga'taf Augustin Paskal urri onetan jayo a 1.778'gko, urtian. Ilbetzak 31 egun eukazan eta Otzala'rgn, uguzia zuten. Rivas Romualda eta Aragoi'af. Eñose izan ziran bere aitama-bitxika. Ayerdi jau-nak ugutzatu zuten.

Zerbait ikasteko gogoa zan zun eta Andoaino apaiztegira juan zan eta gero Oñate'ko ikastetxe nagosira. Gasterik apai-zegi ena eta eñia zainteko gogoa sortu zitzayon berria, 1.818'gn. ikastetxe bat jafizun bere anaia ta Basaferia Imanol'egaz. Orduna Gipuzkoako'ko eresiliarien artean onen-natarriko. Oyek lan zituela, ikastetxe ofi izan aundiua eman zioten.

Ituñaga jaunaren menpean jakintza bilatzen asko bildu zan eta uñenek etorten ziran aufen. Olerkai bikaña izan zan. Eñia ketak egiten eta Ituñaga'ra ikastetxe beti ziran aufen. Olerkai bikaña izan za. Bere Alegia oraintxe argitaldu dituze. EUS-KALTZAELAK eta bere oriomenez, jai andia gertau.

Ituñaga jaunaren menpean jakintza bilatzen asko bildu zan Jofalaren 30'gn. Jaun argi ta euzkeltzale gorengo au goraldi. eñia bafak guzioek. Eñiko sema-ospa-

tsa degu. Biaf batuko dira eñian amai-ka-txu gixon eta emakume bere oroya goraldi. Ernani'kuak ere ute degu bear dan bezela apainduko dituzela leyoak eta etxekaitz.

AITZ-ZOROTZ.

GIRITAONANDIA'TAR BITOR

Eñiko sema-akafa ixan zan jaun onen oriomenezko jayak egindo doguz laster. Ila onen ogetazortzagaren euzkel-jai goren-guak eñia bafak guzio, Garitaonandia zanaren oriomenez. Amaikatxa lan eder eñia eñebi eñebi Euzkadi-alde.

Orain gagoz garayan geure euzkeltzales-tasuna benetako aberitzetasuna erakus-teko. Eñigun ofetan Zaldibar en bau biañko dabe euzkel-idazle, irakufle ta enparahak geure gixon ospatsu ari benetako mañasuna erakusteko.

Jai onetaz idazten dihardube Gipuzkoako anayaleko eta Bizañako idazliok be bardin eñigun biañko dogu. "Ixartxo" "Umentzaketa ipuñak" eta abaf idatzia eñuan Giritaonandia jaunak eta "Argia", ren zuzendariazkia ixan zan luzzaro.

Dagonila-26'gn. Euzkaltzaliak Zaldiba era. Jai edefak antolatuko doguz. Gustien izpafak azalduko doguz.

AKZORGAIN.

jain extala bat, idazten eta irakurten eztakian.

Eñiñao ortik euzkotaf atzerenetai-kual garela? Bai baina...

EMAKUMIAK.—Oneik bai zufak dira. Dofenari, eñian ofia ipiñi ordurako, dirautse! Iñup!! txindu asko edata-kazu?

Zer dala ua itaunori? Emakumiajai poli-keit beti gertetzen ilera-ko ta dirua biañ dogu. Dirual gasko biañ eñea-dozube?

Genetikoa, gogoratzen eñian zan luzzaro.

Gero olaiko begirikuna tranzapatzue ipin-en daitezke gizonak iñapal boteko papela. Diñoz gurafe batu dabiela ta berarizko ja-yak ixangon dirala.

Afese'ren opaz eñian ziran añekual eñer-tauko ete dozube?

ANBOTO.

EIBAR

Deun Iñaki egunean Deba'ra eldu giñan. Egun alaya euzkotaf zintzoendako, benetako euzkotaf, bere gogua argi ta garbi agetzen, eta zuzen, euzkotaf izaera guzari, jafai eta zabaltzen dabilzunandako.

Ez, Urain, "Poblora" eta besta, "demokrata" "ex-upetistas", edo "naste-bofastista", batzuendako, ez zalkeria eta eñak iñaki ezinibar zabalzten aridirantzenako, ez.

Anafasuna, eta mañetasuna erakusten dabilzunandako baizik.

Deun Iñaki eguna oyentzako da alaya.

Ez du bear gizonak Eleizara joan eta esku biak bat eginda, zeruko aingerutxen antzera, eta gero Jaungoikoaren agindu-lurperatu, ez. Zinismena baldin badezu balduzaz bere eraskuste edefak, bere era-kusta-ntzak, eta zinismena baldin badezu balduzaz.

Deun Iñaki eguna oyentzako da alaya.

Ez du bear gizonak Eleizara joan eta esku biak bat eginda, zeruko aingerutxen antzera, eta gero Jaungoikoaren agindu-lurperatu, ez. Zinismena baldin badezu balduzaz bere eraskuste edefak, bere era-kusta-ntzak, eta zinismena baldin badezu balduzaz.

Deun Iñaki eguna oyentzako da alaya.

Ez du bear gizonak Eleizara joan eta esku biak bat eginda, zeruko aingerutxen antzera, eta gero Jaungoikoaren agindu-lurperatu, ez. Zinismena baldin badezu balduzaz bere eraskuste edefak, bere era-kusta-ntzak, eta zinismena baldin badezu balduzaz.

Deun Iñaki eguna oyentzako da alaya.

Ez du bear gizonak Eleizara joan eta esku biak bat eginda, zeruko aingerutxen antzera, eta gero Jaungoikoaren agindu-lurperatu, ez. Zinismena baldin badezu balduzaz bere eraskuste edefak, bere era-kusta-ntzak, eta zinismena baldin badezu balduzaz.

Deun Iñaki eguna oyentzako da alaya.

Ez du bear gizonak Eleizara joan eta esku biak bat eginda, zeruko aingerutxen antzera, eta gero Jaungoikoaren agindu-lurperatu, ez. Zinismena baldin badezu balduzaz bere eraskuste edefak, bere era-kusta-ntzak, eta zinismena baldin badezu balduzaz.

Deun Iñaki eguna oyentzako da alaya.

Ez du bear gizonak Eleizara joan eta esku biak bat eginda, zeruko aingerutxen antzera, eta gero Jaungoikoaren agindu-lurperatu, ez. Zinismena baldin badezu balduzaz bere eraskuste edefak, bere era-kusta-ntzak, eta zinismena baldin badezu balduzaz.

Deun Iñaki eguna oyentzako da alaya.